

Conceptuele model *Regio als klaslokaal*

Definitie van het conceptuele model *Regio als klaslokaal*

Regio als klaslokaal is een conceptueel model voor een regionaal leer-ecosysteem waarin scholen, bedrijven, overheden en maatschappelijke organisaties samen een duurzaam netwerk vormen rondom leerlingen. In dat netwerk worden faciliteiten, expertise en technologie in de hele regio doelgericht ingezet om de ontwikkeling van lerenden, wonenden en werkenden in de regio te ondersteunen.

In dit model is de regio een extra leerruimte of leercontext: leren vindt niet alleen in het schoolgebouw plaats, maar ook in bedrijven, labs, instellingen, culturele organisaties en andere plekken in de leefwereld van leerlingen. Het netwerk wordt gezamenlijk door onderwijs, overheden en bedrijven onderhouden, doorontwikkeld, genormaliseerd en gestabiliseerd, zodat innovaties collectief tot stand komen in plaats van via losse, individuele projecten; daarmee zijn ze structureler en duurzamer.

Pedagogisch-didactisch verschuift het model de focus van het organiseren van doceren naar het faciliteren van leren: van *aanbod* (methode, les, rooster) naar *aandacht* (leerdoelen, leeractiviteiten, begeleiding). *De samenleving is gezamenlijk verantwoordelijk voor de ontwikkeling en opvoeding van de jongeren in de regio.*

Dit vraagt om onderwijslogistiek die uitgaat van plannen van leeractiviteiten en flexibele leerpaden in de regio, in plaats van starre roosters die uitsluitend binnen de schoolmuren worden ingevuld.

Het conceptuele model *Regio als klaslokaal* kan daarmee worden gedefinieerd als:

Een regionaal leer-ecosysteem waarin de omgeving van de school, bedrijven, overheden en maatschappelijke organisaties structureel wordt ingericht als extra leerruimte, zodat leerlingen in contextrijke, praktijkgerichte en inclusieve leeromgevingen kunnen leren. Dit ecosysteem wordt collectief georganiseerd en onderhouden, is gericht op duurzame onderwijsinnovatie en vergt een omslag van het organiseren van aanbod naar het faciliteren van aandacht voor het leren van leerlingen, ondersteund door flexibele onderwijslogistiek.

Wetenschappelijke onderbouwing van het model

De kernprincipes van *Regio als klaslokaal* zijn goed te verbinden met bestaande onderwijswetenschappelijke literatuur:

1. Hybride leeromgevingen & boundary crossing

Het idee dat leren plaatsvindt tussen school en werk/regio sluit direct aan bij onderzoek naar hybride leeromgevingen in het beroepsonderwijs. Zitter en Hoeve (2012) beschrijven hybride leeromgevingen als omgevingen waarin leer- en werkprocessen doelbewust worden verweven, zodat leerlingen kennis uit verschillende contexten integreren en soepeler kunnen overstappen tussen school en beroepspraktijk. Dit is precies wat *Regio als klaslokaal* beoogt: de regio als samenhangende leeromgeving waarin school, werk en samenleving niet los, maar in samenhang worden ontworpen.

Conceptuele model *Regio als klaslokaal*

Akkerman en Bakker (2011) en Bakker en Akkerman (2014) werken het concept boundary crossing uit: leren vindt juist plaats waar leerlingen, docenten en professionals grenzen tussen praktijken oversteken (bijvoorbeeld tussen school en bedrijf). Ze laten zien dat dit grenswerk krachtige leermechanismen oproept (identificatie, coördinatie, reflectie, transformatie) wanneer school en praktijk bewust gekoppeld worden. *Regio als klaslokaal* operationaliseert deze ideeën door de regio structureel als gezamenlijke praktijk te organiseren, waarin leerlingen en professionals voortdurend dergelijke grenzen oversteken.

2. Netwerkleren & professionele leergemeenschappen

In de regiovisies wordt nadrukkelijk ingezet op collectief inrichten van onderwijs via netwerken en PLG's, in plaats van losse pioniersprojecten. Dit sluit aan bij onderzoek van Robbers en Vermeulen (2018) naar collectieve vormen van leren en professionaliseren in lerende organisaties: duurzame onderwijsvernieuwing vraagt om structuren waarin professionals gezamenlijk leren, kennis delen en verantwoordelijkheid nemen, in plaats van geïsoleerde individuele innovatie.

Huijboom, Rusman, Van Meeuwen en Vermeulen (2024) laten in hun boek over professionele leergemeenschappen (PLG's) zien dat zulke netwerken effectief zijn wanneer ze gericht zijn op gezamenlijk leren rond concrete praktijkvraagstukken en wanneer er een duidelijke verbinding is tussen klas, school en bredere omgeving. Het idee dat *Regio als klaslokaal* geen project is maar een duurzaam netwerk van PLG's over grenzen van organisaties heen (scholen, bedrijven, overheden) sluit direct bij deze inzichten aan.

3. Rijke leeromgevingen, innovatief gedrag en lerend vermogen

Vermeulen (2016) beschrijft in *Leren organiseren* hoe het creëren van rijke leeromgevingen voor leraren en scholen cruciaal is voor duurzame innovatie: professionals hebben variatie in contexten, samenwerking en feedback nodig om zich te ontwikkelen. In *Regio als klaslokaal* wordt de regio zelf zo'n rijke leeromgeving, zowel voor leerlingen als voor docenten (bijvoorbeeld via docentensafari's, duale trajecten en gezamenlijke curriculumontwikkeling).

Onderzoek naar innovatief gedrag van docenten (Robbers, Evers & Vermeulen, z.d.) laat zien dat innovaties duurzamer worden als docenten ruimte krijgen om zelf ideeën te genereren, te delen en in collectieve netwerken te realiseren. Dat sluit aan bij het uitgangspunt van *Regio als klaslokaal* dat innovaties collectief worden ontworpen en geborgd in regionale netwerken, in plaats van afhankelijk te zijn van enkele individuele kartrekkers.

Tot slot laten Bakker en Akkerman (2014) zien dat goed ontworpen boundary crossing tussen school en werk niet alleen tot betere leerlingenresultaten leidt, maar ook tot organisatie-leren en innovatie in de instellingen die meedoen. Dat ondersteunt de ambitie van *Regio als klaslokaal* om niet alleen het leren van leerlingen, maar ook het lerend vermogen van het regionale netwerk als geheel te versterken.

Conceptuele model *Regio als klaslokaal*

Concept & netwerken

- Robbers, S., & Vermeulen, M. (2018). *Collectieve vormen van leren en professionaliseren in lerende organisaties*. Heerlen, Nederland: Welten-instituut, Open Universiteit. [sterksamenwerken.nl+1](https://www.sterksamenwerken.nl+1)
- Huijboom, F., Rusman, E., Van Meeuwen, P., & Vermeulen, M. (2024). *Professionele leergemeenschappen: Van theorie naar praktijk*. Antwerpen, België: Maklu. research.ou.nl+2Managementboek+2
- Vermeulen, M. (2016). *Leren organiseren: Een rijke leeromgeving voor leraren en scholen*. Heerlen, Nederland: Open Universiteit. [ResearchGate](https://www.researchgate.net/publication/311811111)

Hybride leeromgevingen & boundary crossing

- Zitter, I., & Hoeve, A. (2012). *Hybrid learning environments: Merging learning and work processes to facilitate knowledge integration and transitions* (OECD Education Working Papers, No. 81). Parijs, Frankrijk: OECD Publishing. [OECD+2ECBO+2](https://www.oecd.org/education/working-papers/81/)
- Akkerman, S. F., & Bakker, A. (2011). Boundary crossing and boundary objects. *Review of Educational Research*, 81(2), 132–169. [ResearchGate+2SAGE Journals+2](https://www.researchgate.net/publication/228111111)
- Bakker, A., & Akkerman, S. F. (2014). Leren door boundary crossing tussen school en werk. *Pedagogische Studiën*, 91, 8–23. [pedagogischestudien.nl+1](https://www.pedagogischestudien.nl+1)

Innovatief gedrag & professionalisering

- Robbers, S., Evers, A., & Vermeulen, M. (z.d.). *Innovatief gedrag van docenten*. Heerlen, Nederland: Open Universiteit. cdn.i-pulse.nl

Conceptuele en empirische basis in de regio-documenten

- Regiovisie Lokaal2 2025–2028. *De Regio als Klaslokaal*. Arnhem–Overbetuwe–Lingewaard–Veluwezoom–De Liemers (STO24061 en TECH25013).
- Regiovisie STO24061-A 2025–2028. *Sterk Techniekonderwijs in De Regio als Klaslokaal*.
- Regiovisie TechKwadraat. *Technologie-onderwijs in de Regio als Klaslokaal*.